

المصباح (کتاب)

نام کامل این کتاب جنه الامان الواقیة و جنه الايمان الباقیة و معروف به مصباح الکفعمی است. نویسنده آن **تقی الدین ابراهیم بن علی کفعمی** (۸۴۰، ۹۰۵ هجری) و در موضوع **ادعیه و زیارات** می باشد.

فهرست مندرجات

- ۱ - معرفی کتاب
- ۲ - ساختار کتاب
- ۳ - ترجمه های کتاب
- ۴ - تلخیص های کتاب
- ۵ - حواشی کتاب
- ۶ - چپ کتاب
- ۷ - پانویس
- ۸ - منبع

معرفی کتاب

کتاب مصباح بعد از «**البلد الامین**» نوشته شده و در حقیقت منتخب و خلاصه‌ای از آن است. شیخ تقی الدین کفعمی کتاب مصباح را در سال ۸۹۵ هجری یعنی ۱۰ سال قبل از **وفت** تالیف کرده است. کتاب مصباح به خاطر مقبولیت عام و توجه گسترده به آن بارها از آن استنساخ شده است به طوری که در همان قرون اولیه تالیف کتاب، خانه‌ها و سرزمین‌های اسلامی را فرا گرفت. کفعمی در مقدمه کتاب می‌گوید: «کتاب مصباح را از کتاب‌های مورد اعتمادی جمع آوری کردم که باید به ریسمان محکم آنها چنگ زده شود و آن را به گونه‌ای مرتب کردم که خواننده ی آن را به بالاترین درجات وصول به حضرت حق برساند» نکته ای که باید مورد توجه واقع شود این است که نام مصباح بر دو کتاب اطلاق می‌شود: ۱. **مصباح المتهدج**، نوشته **شیخ طوسی** که به **مصباح کبیر** هم معروف است. ۲. **مصباح کفعمی**، (کتاب حاضر). مصباح کبیر شیخ طوسی کتابی بود با مقبولیت بسیار بالا و در اکثر خانه‌ها نسخه‌ای از آن یافت می‌شد. با آمدن مصباح کفعمی، معروف است که مصباح المتهدج شیخ طوسی نسخ شد و جای خود را به مصباح کفعمی داد.

ساختار کتاب

مصباح دارای ۵۰ فصل است که ابتدای آن احکام و **صیبت**

۱۱۱ المصباح کفعمی، تقی الدین کفعمی، ص ۷.

و **طهارت**

۱۱۲ المصباح کفعمی، تقی الدین کفعمی، ص ۱۰.

و **مقدمات نماز** است و با ذکر **نماز های واجب و مستحب و تعقیبات نماز** وارد بحث ادعیه شده است. اعمال **شعب و روز** و ادعیه مختلف هر یک در فصل‌های جداگانه‌ای ذکر شده است. از فصل ۴۱ بحث **زیارات** شروع شده و پس از آن ایام سال را با ذکر ولادت‌ها و شهادت‌های ائمه علیهم‌السلام بیان کرده است. سپس اعمال ماه‌های **رجب تا ذی الحجة** را آورده و در پایان کتاب نیز به عنوان خاتمه، **آداب دعا** را بر شمرده که شامل عوامل **استجابات دعا** و شرایط دعا کننده و کیفیت دعا و مقدمات و شرایط آن است. نویسنده در پایان کتاب اسلامی منابع خود را ذکر کرده که تعداد آنها به ۲۳۸ عنوان می‌رسد.

ترجمه های کتاب

کتاب مصباح دارای ترجمه‌های فراوانی است مانند:

۱. **ترجمه مصباح**، از **قاضی جمال الدین بن فتح الله شیرازی** ساکن **هند**.

۲. **راحة الارواح**، از **سید محمد حسین خلیل موسوی جزائری**.

۳. ترجمه مصباح، از **سید محمد رضا حسینی**.

۴. **موسس العابدین**، یا نیک بختیه، که توسط **میرزا محمود بن علی** ترجمه شده است.

۵. **مصباح الجنان و مفتاح الجنان**، از **شرف الدین بیرمی لاری** که علاوه بر ترجمه کتاب بر آن مقدمه و خاتمه‌ای نوشته و آن را همراه با تلخیص و تهذیب منتشر نموده است.

تلخیص های کتب

۱. [الجنة الواقية](#) ، نوشته مؤلف، که به علت پر حجم بودن کتب، کفعمی پس از انتشار آن تصمیم به خلاصه کردن آن گرفت و آن را در ۴۰ باب تنظیم کرد. وی اولین کسی بود که کتب را خلاصه کرده است.
 ۲. [الانوار المقتبسة من المصباح](#) .
 ۳. [ضیاء الثقلین](#) ، نوشته [میرزا حاتم نظام ملکی](#) .
- ایشان علاوه بر منتخب ادعیه مصباح، بسیاری از مسائل احکام را اضافه کرده و ادعیه‌ای هم از مصباح المتجهد شیخ طوسی آورده است. در حواشی کتب نیز تعلیقه‌هایی دارد که با عنوان «منه سلمه الله» ذکر شده است.

حواشی کتب

۱. [الحاشیة علی جنة الامان](#) ، نوشته [احمد بن محمد بن علی قیومی مصری](#) .
۲. [حاشیه بر مصباح](#) ، نوشته [تقی الدین ابراهیم بن علی کفعمی](#) . این کتب مهم‌ترین حاشیه‌ای است که توسط مؤلف بر کتب مصباح نوشته شده است. این حاشیه حجمی برابر با اصل کتب دارد و بعضی از آنها را در حواشی صفحات کتب آورده‌اند.

چاپ کتب

چاپ استفاده شده در برنامه، دارای حاشیه‌های ارزشمندی از مصنف کتب و شیخ طوسی می‌باشد و نسخه بدل‌های کتب در حاشیه آمده است. عناوین فصل‌ها و ادعیه نیز با خط درشت در حواشی کتب ذکر شده است. کتب حاضر به خط [میرزا عبدالله حائری تهرانی](#) در [سال ۱۳۲۱](#) هجری نوشته شده و در چاپخانه مدرسه فخریه [تهران](#) چاپ شده. نسخه حاضر نیز از همان چاپ عکس برداری شده و [چاپ سنگی](#) است.

پاتویس

۱. [↑](#) [المصباح کفعمی](#)، [تقی الدین کفعمی](#)، ص ۷.
۲. [↑](#) [المصباح کفعمی](#)، [تقی الدین کفعمی](#)، ص ۱۰.

منبع

نرم افزار نور الجنان، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی.

رده‌های این صفحه: [کتب شناسی](#) | [کتب اخلاقی](#)